

πορτρέτο: Νικηφόρος Βρετάκος

<http://vrettakos.ekebi.gr/>

Άραγε πώς εμπνεύστηκε ένας μεγάλος ποιητής στα δέκα του χρόνια να γράψει το πρώτο του ποίημα; Ίσως αν ταξιδέψουμε πολλές δεκαετίες πίσω, τότε που ο Νικηφόρος Βρετάκος ήταν παιδί, διακρίνουμε με τα μάτια της φαντασίας μας την «πρώτη ακτίνα φωτός που ανέτειλε μέσα του...».

Ο Νικηφόρος γεννήθηκε σε ένα χωριό της Λακωνίας και μεγάλωσε στο κτήμα του πατέρα του, έναν τόπο μακριά από τον κόσμο, στη ρίζα του χιονισμένου Ταΰγετου. Μα μόλις μεγάλωσε λίγο αυτός και η αδερφή του η Σοφία, έπρεπε να πάνε στο σχολείο...

Εκείνος δεν έβλεπε σε τι θα του χρειαζόνταν τα γράμματα και τι θα πείραζε αν δεν τα μάθαινε. Προτιμούσε χίλιες φορές να μείνει στο κτήμα. Αλλά ένα πρωινό έγινε αυτό που φοβόταν. Οι γονείς φόρτωσαν πάνω στα γαϊδουράκια τους τις αποσκευές του σπιτιού και μετακόμισαν στις Κροκεές – στο πατρικό της μητέρας των παιδιών. Ο πατέρας ένωσε την ανάγκη να τον παρηγορήσει.

«Εκεί που θα πάμε», του έλεγε, «θα βρούμε κι άλλα παιδιά σαν εσένα, θα σου αγοράσω ωραία πράγματα και θα μάθεις γράμματα να γίνεις ένας μεγάλος άνθρωπος». Όλα αυτά, βέβαια, ήταν πολύ περίεργα για ένα μικρό παιδί μαθημένο να ζει μακριά από τον κόσμο, και προπάντων από τα γράμματα, με τα οποία γίνεται κανείς ένας μεγάλος άνθρωπος. Μα εκείνο το μικρό παιδί που να 'ξερε πως τα γράμματα θα τον έκαναν μια μέρα έναν μεγάλο ποιητή; [...]

Όταν ξεκίνησε το σχολείο, ο διευθυντής έβαλε τον Νικηφόρο σε μια τάξη με τριάντα περίπου αγόρια, γιατί τα κορίτσια πήγαιναν σε άλλο σχολείο, ξεχωριστό. Δεν πέρασαν και πολλές μέρες για να καταλάβουν όλοι ότι το παιδί δεν ήταν καθόλου ευτυχισμένο.

«Γιατί;» τον ρώτησε ο πατέρας, ενώ ο μικρός έσφιγγε τα χέρια με αμνηχανία και δεν απαντούσε. «Καλό πράγμα είναι τα γράμματα», συνέχισε και του εξήγησε πως είχε μπροστά του άλλα έντεκα χρόνια στο σχολείο.

«Πόσες μέρες μάς κάνουν τα έντεκα χρόνια;»

«Οι μέρες περνούν πολύ γρήγορα. Θα δεις...»

Όμως οι μέρες περνούσαν πολύ αργά για τον μικρό μαθητή, ενώ πολύ γρήγορα, αντίθετα, ανακάλυψε πως αυτός και η αδερφή του δε θα κάνουν φίλους.

Στην αρχή τα άλλα παιδιά του χωριού μαζεύτηκαν γύρω τους και κοίταζαν με περιέργεια τα νεοφερμένα. Ο Νικηφόρος, είπαν τότε, έμοιαζε με τούτο το ζώο και η Σοφία με κείνο. Στο σχολάσμα τα έβαλαν στη μέση και τα πήγαν ως έξω από το σπίτι τους. Ανέχτηκαν ύστερα να παίξουν λίγο μαζί τους. Με τον καιρό, σαν είδαν πως μένανε πίσω στα άγρια παιχνίδια, αυτά

με τις κλωτσιές στους σκύλους και τα κοροϊδέματα στους ζητιάνους, τα κοίταζαν δύσπιστα. Δεν τα ήθελαν πια και τα έσπρωχναν.

Το σπίτι τους βρισκόταν μακριά από το σχολείο και ο περισσότερος δρόμος ήταν χωράφια. Μια μέρα, πιασμένα από το χέρι, τα δύο αδέρφια γύριζαν μόνα τους. Ξάφνου πέντε-έξι παιδιά, που τους φάνηκε σαν να είχαν πέσει από τα δέντρα πάνω, τα άρπαξαν από τα μαλλιά και τα έσυραν στο χώμα. Όταν έφυγαν, ο Νικηφόρος τίναξε κλαιγοντας την ποδιά της αδελφής του από τις σκόνες και ξεκίνησε περπατώντας πίσω της και κοιτάζοντας τριγύρω με φόβο. Τα παιδιά είχαν εξαφανιστεί, λες και πέταξαν πάλι πάνω στα δέντρα.

Τα εκθρεύονταν, γιατί δεν τους έμοιαζαν.

...Είδαν την αγάπη μέσα μου δεν μπόρεσα να την κρύψω... Το παράνονο..., Η εκλογή μου

Την άλλη μέρα, τα ίδια. Τους τραβούσαν τα μαλλιά ώσπου να φτάσουν στο σπίτι. Στο σχολάσμα πια αναγκάζονταν να ψάχνουν στην αγορά τον πατέρα τους να τα πάει πίσω. Μα και πλάι του ακόμα φοβούσαν να περάσουν μπροστά από τον αυλόγυρο της εκκλησίας, γιατί ήταν το κέντρο των περισσότερων άγριων συμμοριών της κωμόπολης. [...]

«Να ζεις και να φοβάσαι να μπεις στο σπίτι σου;» σκεφτόταν λυπημένος ο Νικηφόρος κι ένοιωθε τον εαυτό του μόνο, ανυπεράσπιστο, λες και ήταν γυμνός μπροστά στον κόσμο. Άπλωνε κάθε τόσο τα χέρια του, σαν να γύρευε να μαζέψει τα ανοιγμένα από τον άνεμο ρούχα του, να τα διπλώσει ξανά στο στήθος του. Κι όσο συνέχιζε η σκληρότητα, ο Νικηφόρος ένοιωθε όλο και πιο γυμνός. Μόνη διέξοδός του το όνειρο. Φανταζόταν πως πίσω από τα βουνά υπάρχει ένας ωραίος φωτεινός κόσμος – μα εκείνος δεν μπορούσε να τα περάσει.

Κι ένα βουνό Είναι ένα ποίημα Που σου γυρεύει να το ακούσεις. Πλούτος, Η εκλογή μου

«Αν το μπορούσα, ίσως να έβρισκα εκεί όχι έναν, αλλά πολλούς ωραίους φίλους, που θα με ήθελαν στην παρέα τους. Οι άνθρωποι εκεί θα ήταν όλοι καλοί, θα γελούσαν, θα είχαν αγάπη. Εκεί δε

Το «Πρώτο ποίημα» περιλαμβάνεται στο βιβλίο της **Αθηνάς Μπίνιου «Νικηφόρος Βρετάκος - Το παιδί που έγινε ποιητής»**, μια μυθιστορηματική βιογραφία του μεγάλου Έλληνα ποιητή και πεζογράφου. Η συγγραφέας, ανιψιά του Νικηφόρου Βρετάκου, έκανε τη ζωή του παραμύθι για να γνωρίσουμε κι εμείς τον «αγαπημένο της θείο Νίκη», έναν σπουδαίο άνθρωπο και ποιητή (το βιβλίο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη).

Ο Νικηφόρος Βρετάκος...
...τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης, το βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών Κώστα και Ελένης Ουράνη, ενώ ποιήματά του μεταφράστηκαν σε πολλές γλώσσες. Είχε διατελέσει πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και επίτιμος διδάκτωρ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 2012, με αφορμή τα 100 χρόνια από τη γέννησή του, ανακηρύχθηκε «Έτος Νικηφόρου Βρετάκου».

Εντοπίζω και υπογραμμίζω στο κείμενο τα σημεία που μας δείχνουν:

α) Πως είχε καταλάβει ότι θα μετακόμιζαν αν και δεν του το είχαν πει.

β) Ότι στην αρχή δεν του άρεσε καθόλου το σχολείο αλλά και το λόγο της αποστροφής του προς αυτό.

γ) Για ποιους λόγους δεν μπορούσε να κάνει φίλους.

δ) Τι ήταν αυτό που τον έκανε να αγαπήσει τόσο πολύ τα βιβλία.

ε) Τη χρονολογία της γέννησής του.

στ) Πως ο πατέρας του ήθελε ο γιος του να «μάθει γράμματα».

ζ) Πότε έγραψε το πρώτο του ποίημα.

Απαντώ στις παρακάτω ερωτήσεις:

Για ποιο λόγο η οικογένειά του μετακόμισε και ποια ήταν τότε η ηλικία του ποιητή;

.....
.....
.....

Υπήρχαν σημεία στο κείμενο που σε έκαναν να θυμώσεις; Ποια;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Αν ήσουν συμμαθητής/τριά του ποια θα ήταν η στάση σου;

.....
.....
.....
.....
.....

Πιστεύεις ότι στα σημερινά σχολεία υπάρχουν παρόμοιες συμπεριφορές βίας μεταξύ των παιδιών;

Στο σχολείο σου;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Σχολιάζω τα λόγια του Νικηφόρου Βρεττάκου (Υπάρχουν στο κείμενο προς το τέλος της δεύτερης στήλης και την αρχή της τρίτης). Πιστεύεις πως βρήκε κάποτε αυτά που αναζητούσε;

- Αν το μπορούσα, ίσως να έβρισκα εκεί όχι έναν, αλλά πολλούς ωραίους φίλους, που θα με ήθελαν στην παρέα τους. Οι άνθρωποι εκεί θα ήταν καλοί, θα γελούσαν, θα είχαν αγάπη. Εκεί δε θα με περιφρονούσε, δε θα με αδικούσε και δε θα με φόβιζε τίποτα...

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ο Νικηφόρος Βρεττάκος σε όλη τη ζωή και το έργο του μας δίνει μηνύματα αγάπης, ειρήνης και ταύτισης με τη φύση. Μπορείς να φανταστείς ποια στοιχεία ήταν αυτά που τον επηρέασαν περισσότερο, ώστε να εκδηλώσει αυτές τις συγκεκριμένες ανάγκες;

.....
.....
.....
.....
.....
.....

(Αν θες να μάθεις περισσότερα για αυτόν το σπουδαίο άνθρωπο: <http://vrettakos.ekebi.gr/>)